

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

на навчання за ОКР «магістр»

галузі знань 1801 «Специфічні категорії» зі спеціальності 8.18010014

«Управління фінансово-економічною безпекою»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
протокол № 14 від «22» червня 2015 р.

Чернігів 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ	4
Модуль 1. Фінанси	4
Модуль 2. Фінанси підприємств	5
Модуль 3. Бюджетна система	6
Модуль 4. Банківська система	7
Модуль 5. Страхування	8
2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ	10

ВСТУП

Програма вступних випробувань для навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» галузі знань 1801 «Специфічні категорії» зі спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» розроблена з урахуванням вимог відповідного навчального плану.

Зміст програми спрямований на перевірку знань абітурієнтів і визначає вимоги до завдань вступних випробувань та критерії їх оцінки.

Метою вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів.

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості абітурієнтів. Успішне засвоєння навчальної програми ОКР «магістр» зі спеціальності «Управління фінансово-економічною безпекою» потребує від абітурієнта наявності базової вищої освіти, а також здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Зміст програми вступних іспитів. Програма вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності «Управління фінансово-економічною безпекою» і кредит» має інтегрований характер і включає перелік питань за дисциплінами: «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Бюджетна система», «Банківська система», «Страховання».

Порядок проведення вступного іспиту визначається «Правилами прийому до Чернігівського національного технологічного університету у 2015 році».

Формою проведення вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності «Управління фінансово-економічною безпекою» є письмовий екзамен, який містить 20 тестів.

1 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Модуль 1. «Фінанси»

1.1 Предмет фінансової науки

Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.

Функції фінансів. Сутність та значення розподільчої функції фінансів.

Сутність та значення контрольної функції фінансів. Організація контролю за розподілом валового внутрішнього продукту та використання відповідних фондів.

Роль фінансів у суспільному відтворенні. Вплив фінансів на процеси суспільного розвитку. Використання фінансових важелів у державному регулюванні економіки.

1.2 Фінансова політика і фінансовий механізм

Економічна сутність фінансової політики. Складові частини фінансової політики. Зміст, мета і завдання фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика.

Основні завдання фінансової політики в Україні: стратегічні і тактичні, їх взаємозв'язок у часі і просторі. Пріоритети у внутрішній та зовнішній фінансовій політиці України.

Фінансовий механізм. Структура фінансового механізму. Сфера і ланки фінансового механізму. Елементи фінансового механізму: фінансові методи, важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення.

1.3 Податки. податкова система України

Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення.

Податкова система: поняття і основи побудови.

Принципи оподаткування. Основні категорії податкової системи.

Функції податків. Елементи податку. Види податкових ставок.

Класифікація податків і зборів. Прямі і непрямі податки, їх склад і особливості.

Загальнодержавні та місцеві податки, порядок їх встановлення в Україні. Загальні та спеціальні податки, порядок їх використання.

Сучасна податкова система України. Основні види податків і зборів. Порівняльний аналіз податкової системи України та зарубіжних країн.

1.4 Державний кредит. Державний борг

Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення і роль. Держава як позичальник, кредитор і гарант.

Внутрішні державні запозичення та їх форми. Державні та місцеві позики. Класифікація державних позик.

Зовнішні державні запозичення. Міжнародний державний кредит. Міжурядові та комерційні позики.

Напрями використання коштів, отриманих від державних запозичень: фінансування дефіциту бюджету, формування валютних резервів центрального

банку, фінансування інвестиційних проектів.

Державний борг і його структура. Причини виникнення і зростання державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Внутрішній і зовнішній, поточний і капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом. у.

1.5 Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси як фінансова категорія, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці.

Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути.

Регулювання міжнародних фінансових відносин. Світові фінансові ринки і міжнародні фінансові потоки. Фінансові ризики на міжнародних фінансових ринках.

Міжнародна валютна система, її зв'язки з національними валютними системами. Особливості сучасної міжнародної валютної системи. Валютний ринок, його регулювання. Валютний курс як вартісна категорія. Формування валютного курсу.

Міжнародні розрахунки, їх балансування в національних платіжних балансах. Зміст і структура платіжного балансу. Особливості платіжного балансу і його регулювання в Україні.

Рекомендована література

1. Конституція України // www.rada.gov.ua
2. Бюджетний кодекс України // www.rada.gov.ua
3. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС, 2003. – 350 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник /В.С.Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. – К.: Знання, 2006. – 247 с.
5. Фінанси: Підручник/ С.І. Юрій, В.М. Федосов. – К.: Знання, 2008. – 611

Модуль 2. «Фінанси підприємств»

2.1 Майно підприємства

Поняття, сутність та місце фінансів підприємства в фінансовій системі. Функції фінансів підприємства.

Надходження і виплати від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг та фактори, які впливають на її обсяг і структуру.

Склад і структура основних засобів та нематеріальних активів. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Методика нарахування амортизаційних відрахувань.

Сутність оборотних коштів підприємства, їх склад, структура, фактори, що впливають на структуру. Показники стану оборотних коштів. Показники

ефективності використання оборотних коштів: оборотність оборотних коштів, тривалість обороту, коефіцієнт завантаження, рентабельність оборотних коштів.

2.2 Оцінка фінансового стану підприємства

Фінансовий стан як важлива характеристика економічної діяльності підприємства. Загальна характеристика показників оцінки фінансового стану підприємства. Баланс підприємства як інформаційна база для оцінки фінансового стану підприємства. Характеристика складу, розміщення і структури майна підприємства.

Методика розрахунку та аналізу основних показників оцінки фінансового стану підприємства: ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, інвестиційної привабливості. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Причини та наслідки погіршення фінансового стану підприємств. Банкрутство.

Рекомендована література

1. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Г.М. Азаренко, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко.– Вид. 3 – те, випр. і доп. - К.: Знання – Прес, 2009. – 299 с.
2. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Н.О. Власова, О.А. Круглова, Л.І. Безгінова.- К.: ЦУЛ, 2007. – 269 с.
3. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – Херсон: Олді – плюс, 2011. – 477с.
4. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2009. – 552 с.
5. Стасюк Г.А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. - Херсон: Олді -плюс, 2011. - 477с.

Модуль 3. «Бюджетна система»

3.1 Бюджетна система України

Місце бюджету у фінансовій системі України. Матеріальний зміст та форма прояву бюджету. Бюджет як економічна категорія і основний фінансовий план держави.

Функції бюджету. Практичний вияв та значення головних функцій бюджету. Поняття бюджетної системи держави. Основи бюджетного устрою держави, основні фактори, що його визначають.

Принципи побудови бюджетної системи України.

Склад бюджетної системи України. Державний і місцеві бюджети. Складові частини бюджетів. Загальний і спеціальний фонди бюджетів.

3.2 Доходи та видатки Державного та місцевих бюджетів України

Доходи та витрати бюджету у системі державних доходів і витрат. Сутність доходів і витрат бюджету як економічних категорій. Джерела формування доходів бюджету.

Ознаки класифікації доходів і видатків бюджету. Склад і структура доходів Державного бюджету України.

Дефіцит і профіцит бюджету. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Джерела фінансування дефіциту бюджету в Україні.

Державний кредит як джерело фінансування дефіциту бюджетів. Форми державного кредиту.

Державний борг і його структура. Внутрішній і зовнішній, поточний і капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу.

3.3 Бюджетний процес

Сутність бюджетного процесу та особливості його організації в Україні. Учасники бюджетного процесу. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Особливості складання проекту місцевих бюджетів, їх прийняття, виконання та підготовки звітів про виконання бюджетів. Роль основних учасників бюджетного процесу в його організації на місцевому рівні.

Рекомендована література

1. Бюджетний кодекс України // www.rada.gov.ua
2. Вагнер В.В. Фінанси: Навч. посібник – К.: ЦУЛ, 2009 – 432 с.
3. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. – К.: ЦУЛ, 2004. – 608 с.
4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.: ЦУЛ, 2004. – 608 с.
5. Кудряшов В.П. Курс фінансів: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
6. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник -К.: КНЕУ, 2007 – 194с.

Модуль 4. «Банківська система»

4.1 Банківська система в економіці держави

Сутність банківської системи та об'єктивні економічні умови її формування. Роль та місце банківської системи в економіці держави.

Принципи побудови банківської системи. Функції та механізм функціонування банківської системи.

Сутність центрального банку та його роль в економіці.

Функції банківського регулювання та нагляду, реалізації грошово-кредитної політики, валютного регулювання і контролю.

4.2 Функції та основні види операцій комерційних банків

Комерційні банки як ключова складова банківської системи.

Сутність та призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі.

Принципи та цілі діяльності комерційних банків. Функції комерційних банків в ринковій економіці.

Ознаки класифікації комерційних банків. Універсальні та спеціалізовані банківські установи.

Основні напрями діяльності та види операцій комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій та послуг.

4.3 Банківська система України

Організаційна структура та характеристика дворівневої банківської системи України.

Функції банківської системи України та правові основи її функціонування.

Статус НБУ та його роль в банківській системі України. Завдання та функції Національного банку України.

Сутність комерційного банку та його роль в економіці України.

Створення та організація діяльності комерційного банку.

Сутність, принципи діяльності та функції комерційних банків. Види комерційних банків в Україні.

Рекомендована література

1. Адамик Б.П. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Підручник – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 393с.

2. Банківська система України [Текст] : монографія / В.В. Коваленко, О.Г. Коренева, К.Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль. – Суми: ДВНЗ УАБС НБУ, 2010. – 187 с.

3. Банківські операції: Підручник/За ред. Мороза А.М.–К.:КНЕУ,2008.– 608 с.

4. Банківські операції: Підручник / За ред. Міщенко В.І., Слов'янської Н.Г. – К.:Знання, 2006. – 727с.

5. Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі: Навч. посібник. – К.: Алерта, 2004. –478с.

Модуль 5. «Страховання»

5.1 Принципи та класифікація страхування, страховий ринок

Необхідність страхового захисту. Принципи страхування.

Поняття класифікації, її наукове та практичне значення. Ознаки класифікації.

Поняття ризику. Основні характеристики ризику.

Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

5.2 Галузі страхування та їх характеристика

Страховання життя і його основні види. Змішане страхування життя. Страхування до одруження. Страхування пенсій (ренти).

Страховання від нещасних випадків. Медичне страхування.

Страховання майна юридичних осіб: суб'єкти й об'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків.

Страховання майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та

іншого майна.

Страховання цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Міжнародна система «Зелена картка».

Рекомендована література

1. Бігдаш В.Д. Страховання: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2006. – 448с.
2. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
3. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Навчальний посібник. – К.: Центр начальної літератури, 2005. – 400 с.
4. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін.; кер.авт.кол. С.С. Осадець і Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
5. Страховання: практикум [Текст]: навчальний посібник / за ред. В.Д.Базилевича. - Вид.2-ге, переробл. і доп. - К. Знання, 2011. - 607с.

2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання для вступного фахового випробування для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» галузі знань 1801 «Специфічні категорії» зі спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» включає

- номер білету;
- 20 тестових завдання з дисциплін «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Бюджетна система», «Банківська система», «Страховання» (по 5 балів кожне);
- шкала оцінювання за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання вступного фахового випробування

Виконання абітурієнтами екзаменаційного завдання повинно носити *виключно* самостійний характер: за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок абітурієнт знімається з іспиту та одержує 0 балів.

Оцінювання знань абітурієнтів, що складають іспит, здійснюється за 100 бальною шкалою. Бали переводяться в 4-х бальну (національну) шкалу у такому порядку:

Оцінка за 100 – бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
85-100	5 /відмінно/
65-80	4 /добре/
30-60	3 /задовільно
0-25	2 /незадовільно/

Результати екзамену фіксуються в екзаменаційній відомості.